

**NARODOWY FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
i GOSPODARKI WODNEJ**

Obecna polityka NFOŚiGW w obszarze gospodarki odpadami

Paweł Augustyn

Zastępca Prezesa Zarządu NFOŚiGW

wrzesień 2024 r.

Inwestycje w gospodarce odpadami

Po co?

Dlaczego?

Brak wystarczających
mocy przerobowych
eskaluje problem
szarej strefy i
nielegalnego
porzucania odpadów
(nie tylko
niebezpiecznych)

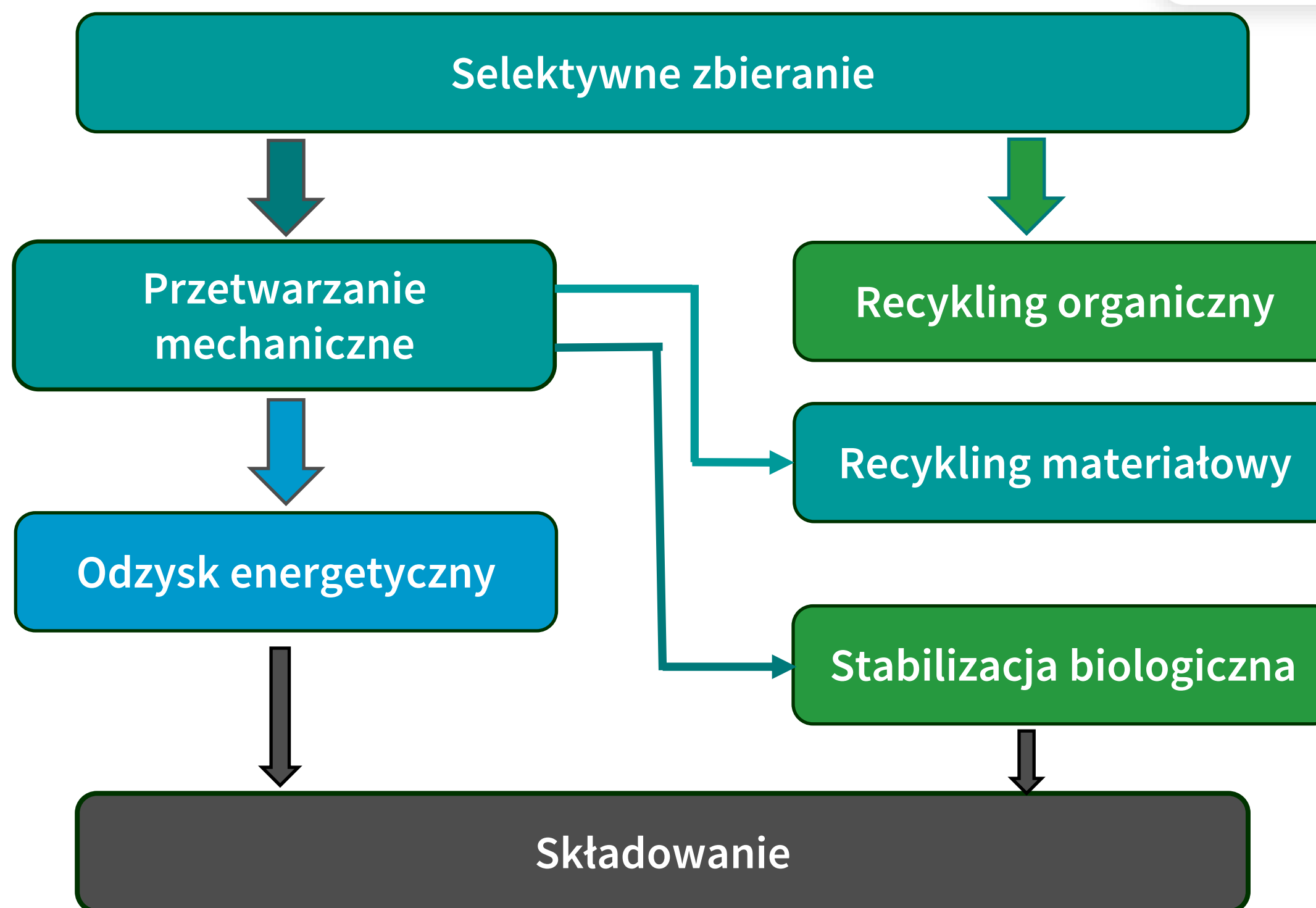
13,4 mln Mg wytworzonych odpadów komunalnych
(dane GUS za 2022 r.)

15,5 mln Mg wytworzonych odpadów komunalnych
(prognoza na 2035 r. zgodnie z KPGO 2028)

Jednocześnie średnia UE na mieszkańca to ok. 530 kg

Co daje docelowo ok. 20 mln Mg/rok?

Zapotrzebowanie
na inwestycje
do 2034 r.
to ok. 40 mld zł
(z uwzględnieniem
instalacji
odzyskujących
energię z
odpadów)

Wszystkie procesy wzajemnie się uzupełniają

Potrzeb w gospodarce
odpadami nie da się
zaspokoić
bez:

● Instalacji odzysku energii z odpadów

- potencjał energetyczny odpadów nienadających się do recyklingu trzeba wykorzystać! Energia z odpadów może zaspokajać nawet do 10% zapotrzebowania na ciepło sieciowe!

Termiczne przetwarzanie komponentem GOZ

● Instalacji fermentacji i kompostowania

- bez biorecyklingu osiągnięcie poziomów recyklingu przez gminy jest niemożliwe!

Zagospodarowanie odpadów kuchennych – kluczowe

● Selektywnego zbierania (i zapobiegania powstawaniu odpadów)

- zapobieganie powstawaniu odpadów i dobra jakościowo selektywna zbiórka są podstawą całego systemu

Praca u podstaw!

- ✓ ROP instrumentem nie zaś celem –
Celem jest obieg materiałowy realizujący ideę gospodarki o obiegu zamkniętym – obieg finansów jest wtórny;
- ✓ **koszty ponosi ostateczny konsument** bądź w cenie wyrobu,
bądź w ponoszonych opłatach za gospodarowanie wytworzonymi odpadami;
- ✓ Pamiętajmy o kilkunastoletnich doświadczeniach z niby ROP'em
– **tanio można kupić fikcję**;
- ✓ tani system to nie taki w którym koszty są przerzucane lub ukrywane;
- ✓ **Gminy mają kompetencje – nie mają pieniędzy!**
- ✓ Koszty gospodarowania odpadami to nie tylko koszty ostatecznego recyklingu do wysokości wymaganych poziomów!!!
- ✓ Oszczędności systemu powinny wynikać z ekoprojektowania nie zaś z ograniczenia transferów do gmin i recyklerów poniżej faktycznych kosztów;
- ✓ System powinien być prosty, oszczędny i przyjazny dla gminy, przedsiębiorcy: wprowadzającego, recyklera, prowadzącego sortownię, czy instalację komunalną = **jedna, czytelnie naliczana i wystarczająca opłata od wprowadzających trafiająca do gmin i recyklerów**;

- ✓ Podmioty publiczne nie są zainteresowane „zatrzymaniem” środków i minimalizacją transferów do gmin i recyklerów;
- ✓ Pieniądz powinien podążać „za odpadem” nadając mu wartość tj. trafiać do gmin i recyklerów;
- ✓ Wartość powinien mieć odpad – surowiec wtórny, a nie „papier wartościowy” - DPR;
- ✓ Wykorzystanie recyklatu przez wprowadzających powinno być premiowane lub sankcjonowane. **Niech Wprowadzający szuka recyklatu spełniającego jego potrzeby nie zaś DPR'u;**

Polityka NFOŚiGW w obszarze gospodarki odpadami

Gospodarka odpadami komunalnymi w działalności NFOŚiGW

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

kredyty

dopłaty do
odsetek

ISPA

Fundusz
Spójności

POIiŚ 2007-2013
ponad 2,62 mld
udzielonego wsparcia

POIiŚ 2014-2020
ponad 1,26 mld
udzielonego wsparcia

35 lat
finansowania przedsięwzięć
związanych z
gospodarowaniem odpadami

Pożyczki
ze środków krajowych
ponad **2,8 mld zł**

Dotacje
ze środków krajowych
ponad **2,5 mld zł**

Fundusz
Modernizacyjny

FEnIKS

- **Racjonalna gospodarka odpadami** (nabory zakończone – trwa ocena złożonych wniosków)
 - Część 1: Selektywne zbieranie i zapobieganie powstawaniu odpadów
 - Część 2: Instalacje gospodarowania odpadami
 - Część 3: Wykorzystanie paliw alternatywnych na cele energetyczne (finansowane z unijnego Funduszu Modernizacyjnego)
- **Rozwój kogeneracji w oparciu o biogaz komunalny** (finansowane z unijnego Funduszu Modernizacyjnego) - (nabór zakończony – trwa ocena złożonych wniosków)
- **Usuwanie porzuconych odpadów** - (nabór dotacyjny zakończony – trwa ocena złożonych wniosków, **nabór pożyczkowy trwa do 31.12.2024 roku**)
- **Programy Feniks** (**nabory planowane**: 1) usuwanie porzuconych odpadów, 2) rozwijanie recyklingu odpadów, 3) rekultywacja i remediacja terenów zdegradowanych działalnością gospodarczą, 4) optymalizacja gospodarki surowcami i odpadami w przedsiębiorstwach w celu realizacji założeń GOZ)

Inwestycje w racjonalną gospodarkę odpadami

- środki krajowe

To już było...

... nowa oferta w
przygotowaniu

Racjonalna gospodarka odpadami

Nabór zakończony – 30.06.2023 r.

90 wniosków w trakcie procedowania

Wnioskowana kwota dotacji – ponad 280 mln zł

Wnioskowana kwota pożyczek – ponad 590 mln zł

Kolejne zobowiązania będą zawierane
sukcesywnie po określeniu źródła finansowania
przedsięwzięć

Program priorytetowy

Usuwanie porzuconych odpadów

Usunięcie i zagospodarowanie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów, w tym odpadów powstałych w wyniku pożaru odpadów niewłaściwie składowanych lub magazynowanych wraz z przeprowadzeniem remediacji powierzchni ziemi w zakresie skutków spowodowanych oddziaływaniem usuwanych odpadów.

Beneficjenci	- W przypadku przedsięwzięć realizowanych na podstawie art. 26a ustawy o odpadach: - w przypadku terenów zamkniętych oraz nieruchomości, którymi gmina włada jako władający pow. ziemi – regionalny dyrektor ochrony środowiska, - w przypadku gdy obowiązek usunięcia odpadów powstał w związku z wydaniem decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami – organ właściwy do wydania tej decyzji - w pozostałych przypadkach: <u>jednostki samorządu terytorialnego i ich związki,</u>
Maksymalny poziom dofinansowania	do 100 % kosztów kwalifikowanych
Forma wsparcia	pożyczka
Termin naboru	01.03.2023 – 31.12.2024
Budżet programu (środki zwrotne)	200 mln zł

FEnIKS 2021-2027

**Działanie 01.05.
Usuwanie niewłaściwie
składowanych lub
magazynowanych
odpadów oraz
wywołanego przez nie
zagrożenia dla ludzi lub
środowiska**

Beneficjenci	• regionalne dyrekcje ochrony środowiska, • jednostki administracji rządowej, • <u>jednostki samorządu terytorialnego i ich związki oraz jednostki organizacyjne działające w ich imieniu,</u> • zarządcy nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa, • Podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jst
Sposób wyboru projektów	Niekonkurencyjny
Maksymalny poziom dofinansowania UE	do 85% kosztów kwalifikowanych
Forma wsparcia	dotacja
Termin naboru	30.12.2024 – 28.06.2025
Dostępna alokacja	20 mln zł

FEnIKS 2021-2027

Działanie 01.05
Usuwanie niewłaściwie
składowanych lub
magazynowanych
odpadów oraz
wywołanego przez nie
zagrożenia dla ludzi lub
środowiska

- Wsparcie obejmuje jedynie tereny, na których występują odpady niebezpieczne lub łącznie odpady niebezpieczne i odpady inne niż niebezpieczne.
- Wsparciu podlegać może wyłącznie usunięcie i zagospodarowanie odpadów z terenów będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego (w tym również tereny Skarbu Państwa będące w wieczystym użytkowaniu j.s.t.) oraz podejmowane jako zadanie publiczne przez organy publiczne zgodnie z art. 26a ustawy o odpadach.
- Po usunięciu odpadów, z uwzględnieniem założeń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla lokalizacji, wskazane jest doprowadzenie powierzchni ziemi, obiektów lub akwenów, poprzez rekultywację lub remediację, do stanu umożliwiającego wykorzystanie tych miejsc na cele przyrodnicze, publiczne, społeczne lub gospodarcze.

Co możemy zrobić?

W zakresie rozwiązania problemów związanych z usuwaniem porzuconych odpadów niezbędne są działania kompleksowe:

1. Prewencja,
2. Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury,
3. Egzekucja obowiązków,
4. Incydenalne działania interwencyjne.

Interwencyjne finansowanie usuwania porzuconych odpadów jest niezbędnym uzupełnieniem, ale nie powinno być postrzegane jako podstawa rozwiązania problemu.

Wykorzystanie paliw alternatywnych na cele energetyczne

- podsumowanie naboru

Spalarnie – dotychczasowe efekty

Osiągnięte efekty działań Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z myślą o ochronie środowiska i dobrobycie ludzi

Działania NF	Beneficjenci/ podpisane umowy	Wartość całkowita projektu	Kwota dotacji	Kwota pożyczki	Moc przerobowa
		[zł]			tony/rok
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 - 2013	Kraków, Szczecin, Białystok, Bydgoszcz, Poznań, Konin 6	3 994 973 025	1 610 986 098	1 051 377 000	974 000
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020	Gdańsk, Olsztyn 2	1 421 852 940	443 101 822	294 372 748	260 000
Program 2.1 Racjonalna gospodarka odpadami część 2) Instalacje gospodarowania odpadami	Krosno, Nysa, Rzeszów 3	570 446 288	99 999 996	332 968 593	135 000
Program 2.1 Racjonalna gospodarka odpadami część 3) Wykorzystanie paliw alternatywnych na cele energetyczne	Kraśnik, Siedlce, Suwałki, Koszalin, Tarnów, Kraków, Zamość, Oświęcim, Radomsko, Toruń, Opole, Lublin, Gorlice, Stalowa Wola, Dębica, Radom, Wysokie Mazowieckie, Gliwice 18	5 221 819 552	1 115 875 735	2 221 833 056	806 630
	29	11 209 091 805	3 269 963 651	3 900 551 397	2 175 630

**Kwota dofinansowania to ponad 6 mld zł,
Łączna wydajność instalacji to ponad 2 mln tys. Mg/rok**

Rozmieszczenie zrealizowanych i realizowanych instalacji ITPO

- w trakcie realizacji w ramach PP 2.1.3
- zrealizowano w ramach POIŚ 2007-2013 oraz 2014-2020
- ze środków NFOŚiGW (realizowane/zrealizowano)
- z innych środków (realizowane/zrealizowano)

<10	10-30	30-50	>50
-----	-------	-------	-----

poziom zaspokojenia potrzeb w zakresie realizacji instalacji przetwarzania odpadów

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

ITPO – nabór uzupełniający

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

(zakończony 30.04.2024 r.)

Alokacja – 2 mld zł
Zasady – bez zmian!

42 wnioski = 21 inwestycji
ok. 1,5 mld zł dotacji
ok. 3,9 mld zł pożyczki

Trwa ocena wniosków!

ITPO – nabór uzupełniający, szczegóły

- Łączna liczba złożonych wniosków o dofinansowanie wyniosła 42 szt., na realizację 21 inwestycji (21 w formie pożyczki+ 21 w formie dotacji)
- Łączne wnioskowane dofinansowanie wyniosło ponad 5,48 mld zł, przy łącznej całkowitej wartości inwestycji 9,96 mld zł.
- Łączna szacowana wydajność potencjalnych instalacji wykorzystania paliw alternatywnych na cele energetyczne wynosi 1 164 534 Mg/rok,
- Przy zakładanej mocy wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji 340 MW.

Rozwój kogeneracji w oparciu o biogaz komunalny

- podsumowanie naboru i plany na przyszłość

Rozwój kogeneracji w oparciu o biogaz komunalny – Dlaczego taki ważny?

Instalacje fermentacji
kluczowe dla osiągnięcia
wymaganych poziomów
recyklingu

Fermentacja jest de facto
jedyną formą racjonalnego
przetwarzania
bioodpadów kuchennych

Fermentacja zintegrowana
z kompostowaniem masy
pofermentacyjnej w pełni
wykorzystuje potencjał
bioodpadów

Pozyskanie energii z
bioodpadów pozwoli na
zaspokojenie potrzeb
własnych instalacji
komunalnych w zakresie
energii elektrycznej i ciepła

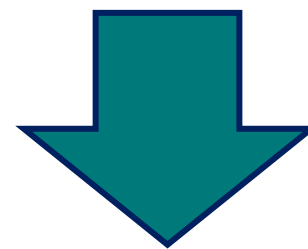
Zapotrzebowanie inwestycyjne w gospodarce odpadami

Zgodnie z projektem KPGO 2028 w kraju funkcjonuje **1 instalacja** fermentacji selektywnie zebranych odpadów biodegradowalnych o **wydajności 30 tys. Mg/rok**.

W roku 2018 selektywnie zostało zebranych 1 022,4 tys. Mg bioodpadów. Szacuje się wzrost ilości tych odpadów:

- w 2028 roku do ok. 3 128,5 tys. Mg,
- w 2034 roku do ok. 3 650, 8 tys. Mg.

Zapotrzebowanie na dodatkowe moce przerobowe w zakresie instalacji do fermentacji selektywnie zebranych bioodpadów zostało oszacowane na poziomie 830 tys. Mg/rok

28 instalacji o średniej przepustowości 30 tys. Mg/rok
za kwotę ok. **2,24 mld zł**

Rozwój kogeneracji w oparciu o biogaz komunalny

- podsumowanie naboru, szczegóły

- Łączna liczba złożonych wniosków o dofinansowanie wyniosła 55 szt., na realizację 27 inwestycji
- Łączne wnioskowane dofinansowanie wyniosło ponad 1,9 mld zł., przy łącznej całkowitej wartości inwestycji 2,5 mld zł
- Łączna wydajność instalacji fermentacji wyniosła blisko 850 tys. Mg/rok
- Zawarto 2 umowy o dofinansowanie jednej biogazowni w Bydgoszczy na łączną kwotę 126 mln zł.

Budżet: 1,5 mld zł
W tym
750 mln zł – dotacje
750 mln zł - pożyczki

Nabór wniosków zakończony 30.06.2024 r.

Nowa polityka spójności 2021 - 2027

Alokacja działania FENX.01.04 – 160 mln euro

FENX.01.04 Gospodarka odpadami oraz gospodarka o obiegu zamkniętym

Zapobieganie powstawaniu odpadów żywności poprzez wykorzystanie niesprzedanych produktów spożywczych

Instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami

Minimalizacja wytwarzania odpadów w procesach produkcyjnych

Instalacje recyklingu odpadów

Systemy selektywnego zbierania PSZOK, zapobieganie powstawaniu odpadów, ponowne użycie

FEnIKS 2021-2027

Systemy selektywnego zbierania odpadów komunalnych uwzględniające rozwiązania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów, w tym ponowne użycie

(Administracja publiczna, Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne)

Wspierane będą projekty dotyczące m.in. ponownego użycia, naprawy, wymiany rzeczy używanych, które będą prowadzić do wydłużenia cyklu życia produktu, zintegrowanego systemu selektywnego zbierania odpadów

**Budowa, modernizacja lub rozbudowa PSZOK
obsługującego powyżej 20 tys. mieszkańców lub inwestycje
w tym zakresie o wartości kosztów kwalifikowanych
powyżej 2 mln zł**

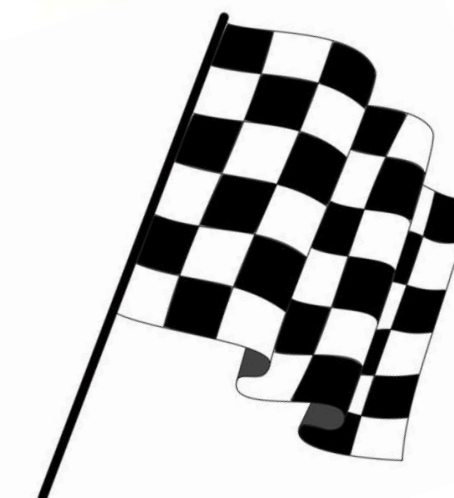
Nabór zakończony:

31 października 2023 r. – 29 grudnia 2023 r.

Budżet : 150 mln zł

Złożono – 42 wnioski, ok. 233,5 mln zł wnioskowanej dotacji

Trwa ETAP 2 oceny i rozpoczynamy zawieranie umów !!

FEnIKS 2021-2027

Instalacje do
przetwarzania
odpadów komunalnych
zgodnie z hierarchią
sposobów
postępowania z
odpadami

(Administracja publiczna,
Przedsiębiorstwa
realizujące cele publiczne)

Wspierane budowy nowych, rozbudowy lub modernizacji istniejących instalacji do przetwarzania poszczególnych frakcji odpadów, w szczególności w zakresie zwiększenia zdolności odzysku, w tym recyklingu odpadów. Preferowanymi rodzajami inwestycji będą instalacje zapewniające finalne zagospodarowanie odpadów w procesach recyklingu materiałowego lub recyklingu organicznego (biodpadów).

**Budowa nowych, rozbudowa lub modernizacja istniejących
instalacji MBP, sortownie, kompostownie.**

**Inwestycje o wartości kosztów kwalifikowanych powyżej
12 mln zł.**

Nabór zakończony:

29 grudnia 2023 r. – 29 lutego 2024 r.

Budżet : 300 mln zł

Złożono – 29 wniosków, ok. 1,5 mld zł wnioskowanej dotacji

Trwa ETAP 2 oceny

FEnIKS 2021-2027

Zapobieganie powstawaniu odpadów żywności poprzez wykorzystanie niesprzedanych produktów spożywczych lub produktów spożywczych o krótkim terminie przydatności do spożycia

(Administracja publiczna, banki żywności, organizacje pozarządowe, w tym organizacje non-profit)

Projekty pilotażowe dotyczące wykorzystania niesprzedanych produktów spożywczych lub produktów spożywczych o krótkim terminie przydatności do spożycia. Rozwój infrastruktury technicznej procesów logistycznych związanych z pozyskaniem, magazynowaniem i dystrybucją niesprzedanych lub niespożytych artykułów żywnościowych.

Inwestycje o wartości kosztów kwalifikowanych min.
1 mln zł.

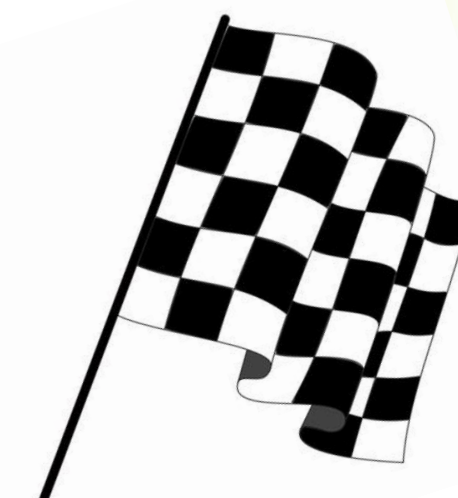
Nabór zakończony:

26 kwietnia 2024 r. – 28 czerwca 2024 r.

Budżet : 30 mln zł

Złożono 5 wniosków na ok.13 mln zł.

Trwa ocena ETAPU 1

FEnIKS 2021-2027

Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury

Rekultywacja i remediacja terenów zdegradowanych działalnością gospodarczą;

(rdoś, PGL LP, jst i ich związki oraz jednostki organizacyjne działające w ich imieniu, BULiGL, podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jst)

Projekty rekultywacji i remediacji terenów zanieczyszczonych i zdegradowanych. Wsparcie może być udzielone wyłącznie w przypadkach, gdy podmiot odpowiedzialny za degradację terenu czy też składowanie lub gromadzenie odpadów nie może być zidentyfikowany lub nie może zostać obarczony odpowiedzialnością za sfinansowanie remediacji lub rekultywacji zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”

Nabór w trakcie:
od 30.09.2024 r. do 29.11.2024 r.
Budżet : 150 mln zł

FEnIKS 2021-2027

Rozwijanie
recyklingu
odpadów

(Przedsiębiorstwa)

Budowa nowych, rozbudowa lub modernizacji istniejących instalacji odzysku, w tym recyklingu odpadów pochodzenia komunalnego, jak również odpadów przemysłowych i handlowych o podobnych właściwościach do odpadów komunalnych.

Nabór planowany:

31 październik 2024 r. – 30 grudnia 2024 r.

Budżet : 100 mln zł

Optymalizacja
gospodarki surowcami i
odpadami w
przedsiębiorstwach
w celu realizacji założeń
GOZ

(Przedsiębiorstwa)

Realizowane działania będą przyczyniać się m.in. do
ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów oraz
zwiększenia wydajności materiałowej prowadzonych
procesów technologicznych

Nabór planowany:

31 październik 2024 r. – 30 grudnia 2024 r.

Budżet : 40 mln zł

Plany na przyszłość

Analiza bilansu zakończonych naborów = możliwość
nowych naborów na biogazownie, biometanownie,
spalarnie?

Problem odpadów niebezpiecznych istnieje –
należy znaleźć rozwiązanie na wsparcie w tym zakresie

NARODOWY FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
i GOSPODARKI WODNEJ

Dziękuję Państwu za uwagę

www.nfosigw.gov.pl